Dr. Oana-Mădălina Popescu

Miniaturi iconografice pe hrisoave din Țara Românească, în secolele XVII-XIX

În rândurile de față facem o scurtă referire la **hrisoavele ornate cu icoane**, care sunt mai rare în comparație cu alte tipuri de hrisoave miniate[1] și dăm ca anexă o listă cu câteva dintre cele mai reprezentative documente de acest fel identificate până în prezent[2]. Precizăm că ne propunem să cercetăm aceste acte domnești ca pe niște izvoare istorice, printr-o analiză internă și externă a lor, nedespărțind conținutul, deci textul, de forma grafică și artistică deosebită a lor, căci tocmai această împreună evaluare a componentei interne și exterioare ne duce la concluzii corecte asupra scopului pentru care au fost emise. Deci, nu le privim doar ca piese artistice, ci ca pe documente istorice oficiale, emise de domnii Țării Românești, ce se caracterizează printr-o formă artistică deosebită și mai rar utilizată.

În raport cu alte genuri de documente, frecvent întâlnite în perioada secolelor XVII–XIX, de pildă zapise sau porunci domnești, hrisoavele, fiind actele oficiale emise de domni, au avut o importanță deosebită nu doar prin conținutul lor, ci și prin formă, multe dintre ele fiind frumos împodobite, cu inițiale ornate sau frontispicii, scrise cu cerneală colorată și chiar cu lichid de aur. Din secolul al XVII-lea întâlnim destul de des și stema, pentru Țara Românească la care ne raportăm acum, o acvilă cruciată, cu zborul deschis, iar din perioada fanariotă, foarte frecvent, stemele reunite ale ambelor Principate, anume acvila pentru Țara Românească și bourul pentru Moldova. Regăsirea ambelor steme pe același document pune în evidență faptul că în perioada fanariotă domnii erau schimbați dintr-o țară în alta, aceasta fiind și o caracteristică a epocii.

Din veacul al XVII-lea, regăsim nu doar **hrisoave ornate** (cu chenare, motive geometrice, florale sau chiar animaliere, inițiale ornate, stilizate), ci și **portrete votive ale domnilor** pe hrisoave, sub raport numeric ele fiind

1 Care au miniaturi. Cuvântul provine de la miniu de plumb, de culoare roșie, cu care se scriau inițialele, frontispiciile, titlurile, chenarele; se mai folosea și cuvântul cinabru. Vezi M. D. Ciucă, *Științele auxiliare ale istoriei*, București, Ed. Universității din București, 2008, p. 64.

2 Lucrăm la identificarea și valorificarea printr-un studiu, care să aibă și facsimile, acolo unde este posibil, ale acestor hrisoave ornate cu icoane.

mult mai rare decât portretele votive din biserici (unde dreptul de ctitorie permitea pictarea lor în anumite condiții) și din manuscrise, dacă acestea erau comandate la porunca unor domni. De asemenea, apar redate sub forma unor femei, Dreptatea și Înțelepciunea.

Subliniem prin rândurile de față un tip aparte de hrisoave ornate, anume cele în care sunt redate **icoane cu sfinți**, adică au **miniaturi iconografice**[3]. Le regăsim în veacul al XVII-lea, dar mult mai numeroase sunt în secolul al XVIII-lea, în perioada fanariotă. Ca răspândire geografică, pe cele cu miniaturi de sfinți le localizăm în Țara Românească, deși hrisoavele miniate cu portrete votive sunt regăsite și în Moldova, unde au pătruns prin filiera Munteniei. Se consideră că, dacă primul hrisov ornat cu portrete votive din Țara Românească este cel din 10 iulie 1614[4], dat de Radu Mihnea pentru Mănăstirea Dealul, primul din Moldova este cel din 9 decembrie 1627, dat de Miron Barnovschi pentru Mănăstirea Uspenia din Iași[5].

Portrete votive ale domnilor apar și pe cărți de cult, manuscrise comandate de aceștia pentru diferite mănăstiri, cum este portretul lui Ștefan cel Mare din *Tetraevangheliarul* de la Humor, din 1473; portretele lui Matei Basarab și al soției sale Elina, de pe *Evanghelia* din 1650; al lui Șerban Cantacuzino și al soției sale Maria din *Condica Mănăstirii Cotroceni* din 1799[6]. De asemenea, amintim *Condica Mănăstirii Radu-Vodă*[7] din 1794, unde apar redați Radu-Vodă și Alexandru Moruzi, deși nu au fost contemporani; sau portretul lui Alexandru II Mircea, al soției sale Ecaterina și al fiului lor Mihnea, pe *Evangheliarul* de la Muntele Sinai[8].

Icoane cu sfinți apar pe manuscrise și cărți de cult și amintim de pildă *Liturghierul* din 1654–1656 unde sunt redați Matei Basarab și soția sa, iar deasupra este icoana Deisis[9]. La fel, în *Condica Mănăstirii Radu-Vodă*, deasupra portretelor domnilor este redată Sfânta Treime, hramul mănăsti-

---

3 Vezi de pildă reproduceri în facsimil în lucrările: *Domnitorii și suita domnească în Epoca Fanariotă*, coord. Gabriela Dumitrescu, București, Ed. Excelență prin Cultură, 2015; *Din patrimoniul Arhivelor Naționale. Album de documente*, ed. Corneliu-Mihai Lungu, Marcel-Dumitru Ciucă, București, Arhivele Naționale ale României, 2006; *România. Istorie în documente*, ed. Ioana Burlacu, Maria Dogaru, Silvia Popovici, Ioan Opriș, Maria Soveja, București, 1992; Claudiu-Victor Turcitu, *Istorie în documente. Mavrocordații 1711–1786*, București, DAR Development Association, 2015; Documente feudale privind istoria orașului București și a satelor învecinate aflate în colecția Muzeului Municipiului București, ed. Ionel Ioniță, București, Ed. Muzeului Municipiului București, 2006; Mariana Lazăr, *Sub semnul vulturului bicefal. Cantacuzinii în veacul al XVII-lea*, București, Muzeul Național Cotroceni, 2016.

4 Gh. Popescu-Vâlcea, *Miniatura românească*, București, Ed. Meridiane, 1981, p. 95.

5 Despre aceste aspecte ale influenței iconografiei muntene asupra celei moldovenești, cu bibliografia aferentă, la Șt. Andreescu, *Restitutio Daciae*, vol. II, București, Ed. Albatros, 1989, p. 60–61. Tendința hrisoavelor ornate cu portrete votive este pusă în legătură cu Matei al Mirelor, de la Mănăstirea Dealul.

6 Gh. Popescu-Vâlcea, *Romanian Miniatures*, București, Ed. Meridiane, 1998, p. 77–78.

7 ANIC, Ms. 256, f. 17 v.

8 N. Iorga, *Evangheliarul lui Alexandru-Vodă Mircea la Muntele Sinai*, în „Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice", XXVII, 1934, p. 32–35.

9 Gh. Popescu-Vâlcea, *Romanian Miniatures*..., p. 79.

rii. Sfinții Evangheliști sunt des întâlniți de la primele manuscrise, de regulă Evangheliare. Există și portrete ale unor clerici pe manuscrise, cum este redarea stareţului Ignatie în *Condica Mănăstirii Radu-Vodă* din București sau chipul (chiar autoportret) lui Anastasie Crimca, pe manuscrise de la Mănăstirea Dragomirna din Moldova. Cu toate acestea, ne oprim în cercetarea noastră doar la hrisoavele împodobite cu icoane.

Ca tipologie, hrisoavele ornate cu miniaturi de sfinți sunt întăriri de moșii și privilegii sau danii domnești către mănăstiri, închinate sau neînchinate, interne dar și externe spațiului românesc. De asemenea ele pot fi întăriri de proprietăți acordate unor mari boieri, ca în cazul hrisoavelor emise în mai 1793 de Alexandru Moruzi, pentru întăriri de sate, marelui vornic Ianache Moruzi și respectiv marelui logofăt Scarlat Ghica. Sunt și hrisoave cu reglementări de natură bisericească și ne reamintim în acest sens de cel din ianuarie 1742, dat de Mihail Racoviță. Totodată sunt regulamente de întemeiere și funcționare a unor spitale și exemplificăm aici prin hrisovul din iulie 1796, prin care Alexandru Moruzi întemeiază spitalul de la Dudești, prin cel din octombrie 1735 cu care Grigorie II Ghica întemeia spitalul de la Pantelimon sau prin actul din noiembrie 1793, prin care Alexandru Moruzi reglementează regimul navigației pe Dunăre.

Însă **cele mai multe documente cu miniaturi iconografice sunt de fapt danii și privilegii către biserici și mănăstiri**. În aceste cazuri, cel mai frecvent apare icoana hramului mănăstirii care beneficia de mila domnului, însă întâlnim și situații în care este redat sfântul ocrotitor al domnului. Ca exemplu, amintim actele din mai și noiembrie 1793 ale lui Alexandru Moruzi, unde este redat Sf. Ierarh Alexandru, patronul domnului. Documentul din octombrie 1770, dat de Manuil Ruset schitului Mărculești, are și icoana Sf. Manuil, patronul domnului.

Ca hramuri, apar, mai des, Sf. Ierarh Nicolae, pentru acte către Mănăstirea Dealul, Sfinții Constantin și Elena în hrisoave către Mitropolia Țării Românești, Bunavestire pentru Mănăstirea Glavacioc, Adormirea Maicii Domnului pentru Mănăstirea Cotroceni, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril pentru Mănăstirea Mărgineni, Sf. Ioan Botezătorul pentru Mănăstirea Sf. Ioan din Focșani, Sf. Spiridon și Sf. Visarion pentru Biserica Sf. Spiridon Nou din București.

Ca hramuri mai rare care sunt reprezentate pe hrisoave amintim: Cei 40 de Mucenici, redați pe acte către metohul bucureștean al Episcopiei de Râmnic; Sf. Ilie, ocrotitorul Mănăstirii Doicești; Sfinții Ecaterina și Moise, pentru acte către Mănăstirea Sf. Ecaterina din București, închinată la Sinai, unde Moise a primit Tablele Legii.

Icoane mai rar întâlnite sunt cele ale Sf. Marcian, cu părinții de la Sinodul al patrulea ecumenic de la Calcedon, redat pe hrisovul lui Mihail Racoviță din 1742; ale Sf. Manuil; ale Sfinților Proroci David și Solomon, reprezentați pe documente emise de Ștefan Cantacuzino, pentru scutire de dări. Ca frecvență, cel mai des întâlniți în actele analizate până acum sunt: Sf. Ierarh Nicolae, Sfinții Constantin și Elena; icoane cu Maica Domnului.

Miniaturile iconografice sunt redate cu respectarea erminiilor de pictură bizantină, fiind similare, din acest punct de vedere, cu icoanele de pe manuscrise, cărți de cult sau biserici. De exemplu, în documentul din 29 noiembrie 1784, prin care Mihail Suțu întărește Episcopiei de Râmnic milele anterioare, anume bolovani de sare de la Ocna Mare și vinăriciul domnesc, este redat Sf. Ierarh

Nicolae, ocrotitorul episcopiei. Apare în partea stângă de sus a actului, în picioare, cu haine de arhiereu, binecuvântând cu mâna dreaptă și ținând în stânga Sf. Evanghelie. Hainele Sfântului sunt colorate în roșu, verde și galben. După cum citim în text, privilegiile sunt acordate de domn: Sfintii și dumnezeieștii Episcopii Râmnicu din sud Vâlcea, unde să cinstește și să prăznuiește hramul Sfântului Marelui Ierarh de minuni făcătorul Nicolae, Arhiepiscopul de la Mira Lichiei[10].

Tot Sf. Nicolae este reprezentat pe primul hrisov ornat cu portrete votive[11] și miniaturi iconografice identificat până acum. Este vorba despre actul din 10 iulie 1614, prin care Radu Mihnea întărește Mănăstirii Dealul moșii. De data aceasta, Sfântul nu este redat în picioare, ci doar ca bust, dar în aceeași postură, ținând Sf. Evanghelie în mâna stângă și binecuvântând cu dreapta. Este înveșmântat în haine de arhiereu.

Un document frumos ornat cu mai multe icoane, unele ale unor sfinți mai rar reprezentați este cel din 25 octombrie 1770, prin care Manuil Ruset întărește schitului Mărculești, la acea dată în județul Muscel, privilegii anterioare. În partea dreaptă este redat în picioare Sf. Mare Mc. Dimitrie, cu sulița în mâna stângă și crucea în dreapta, înveșmântat în haină verde și manta roșie. În partea stângă apare icoana Înălțarea Domnului, în care sunt redați în registrul inferior Maica Domnului, îngeri și sfinți, iar într-un registru superior Hristos și doi îngeri, Înălțarea fiind hramul mănăstirii; mai jos apare și Sf. Manuil, patronul domnitorului. Între icoane se află stema Țării Românești, acvila cruciată, adică ținând o cruce în cioc, cu zborul deschis, peste scut se află o coroană timbrată. Frumoasă este și arenga actului, care motivează cumva dania și amintește că: *Lucrurile cele folositoare de suflet care prin iubirea de Dumnezeu se fac și se săvârșesc de către blagocestinii domni către sfintele și dumnezeieștile lăcașuri, nu numai laudă vremelnică le pricinuiesc, ci și după petrecania lor le rămân nume nemuritoare și pomenire veșnică*[12].

Unele documente sunt miniate de dascălul slavonesc de la Sf. Gh. Vechi, Popa Flor, renumit pentru ornarea manuscriselor mai ales. Ca exemplu de hrisov împodobit de el, amintim pe cel din 30 iulie 1763, prin care Constantin Racoviță stabilește leafa dascălului elinesc și slavonesc de la două școli din Craiova, venituri care urmau să fie asigurate de mănăstirile Bistrița și Arnota. Textul ne spune că domnul a fost rugat de episcopul Râmnicului, Grigorie, ca să reînnoiască așezămintele acestor școli: *Sfinția Sa, părintele de Dumnezeu iubitorul Grigorie, episcopul Râmnicului,*

10 BAR, Manuscrise–Carte Rară, Doc. Ist., XCIV/36.

11 Radu Mihnea, soția sa Arghira și fiul lor Alexandru, redați în picioare, sub icoana Sf. Nicolae, având toți coroane de tip deschis.

12 BAR, Manuscrise–Carte Rară, Doc. Ist., LXIX/111.

prin rugăciune, ne-au adus aminte pentru două şcoale din oraşul Craiova de la episcopie, una elinească şi alta slavonească, ca să le înnoim şi să le întărim aşezămintele şi orânduielile ce au [...] şi le-am dat supt toată iconomia şi purtarea de grijă a Arhieriei Sale[13]. În document apar reprezentaţi Sf. Nicolae şi Sf. Dimitrie.

Un alt document ornat Popa Flor este cel din 4 iulie 1768 prin care Alexandru Scarlat Ghica întăreşte Mănăstirii Sf. Spiridon din Bucureşti venitul unor bălţi din judeţele Dolj şi Romanaţi. În partea superioară a actului, de o parte şi alta a stemei Ţării Româneşti, acvila cruciată, pe un scut cu o coroană timbrată şi ţinut de doi lei afrontaţi, se află reprezentaţi Sf. Ierarhi Spiridon şi Visarion, patronii bisericii. Ei sunt înveşmântaţi în haine arhiereşti, frumos colorate şi cu lichid de aur, primul având cărămida în flăcări în mâna stângă şi binecuvântând cu dreapta, iar celălalt având Sf. Evanghelie în stânga şi binecuvântând cu mâna dreaptă. Textul are o foarte frumoasă arengă care motivează dania, dar care arată şi conştiinţa domnilor că au primit stăpânirea peste norodul creştinesc de la Dumnezeu şi că sunt datori să facă bine, mai ales Bisericii, prin danii către sfintele lăcaşuri: *Domnii şi oblăduitorii cei de Dumnezeu aleşi şi înălţaţi la stepena cea înaltă şi prea slăvită a domniei, spre oblăduirea norodului şi politilor creştineşti, au datorie netăgăduită a întări şi a păzi neclintite şi nestrămutate nu numai cele bine orânduite şi aşezate de răposaţii şi trecuţii domni, ci mai vârtos şi mai cu deadinsul datoria cea mai cuvincioasă se cunoaşte când, cu inimă învoieşată, se sârguiesc spre folosul dumnezeieştilor lăcaşuri, cu danii şi afierosiri*[14].

Icoane apar şi pe hrisoave pentru mănăstiri din exteriorul spaţiului românesc. Ne referim la actul din 16 mai 1727, prin care Nicolae Mavrocordat întăreşte Mănăstirii Pogoniana din Epir o danie de 6000 de bani din visteria domnească. În partea superioară a documentului sunt redaţi Sfinţii Petru şi Pavel, hramul mănăstirii, după cum citim şi în text. Primul ţine biserica în mână, al doilea Sf. Evanghelie şi sunt redaţi de o parte şi alta a stemelor reunite ale Ţării Româneşti şi Moldovei.

Hrisoavele ornate amintite aici sunt importante, aşadar, prin formă şi prin conţinut. Prin formă deoarece sunt frumos împodobite cu icoane de sfinţi, redaţi cu respectarea canoanelor de pictură bizantină, conform erminiilor, aşa cum sunt zugrăviţi şi în biserici, iar prin conţinut, pentru daniile sau întăririle domneşti de privilegii către biserici şi mănăstiri, episcopii sau către Mitropolia Ţării Româneşti, căci cele mai multe sunt adresate Bisericii. Unele dintre ele au la începutul textului o arengă, din care se vede concepţia de guvernare creştină a domnilor, conştientizarea

13 BAR, Manuscrise—Carte Rară, Doc. Ist., XCIV/28.

14 BAR, Manuscrise—Carte Rară, Doc. Ist., CCCXCVI/5.

faptului că guvernează un popor creștin și că au datorie de a se îngriji de sfintele lăcașuri de cult. Totodată, reprezentarea sfinților pe acte oficiale emise de domni reflectă, la rândul ei, concepția de viață creștină a conducătorilor acelor vremuri (care mărturiseau în partea de protocol inițial, la intitulație că au domnia din *mila lui Dumnezeu*). Actele pun în lumină un stat creștin, chiar sub suzeranitate otomană, dar care avea autonomie internă, cu păstrarea instituțiilor și a religiei ortodoxe.

Actele sunt frumos miniate, cu cerneluri colorate și lichid de aur, ceea ce arată cinstea pe care domnii o acordau sfinților și implicit mănăstirilor cărora le acordau danii. Cele mai multe dintre aceste acte sunt din perioada fanariotă, care a adus înnoiri și modernizări în plan instituțional, dar a păstrat respect pentru Biserică.

Anexă

Secolul al XVII-lea

• 1614 iulie 10 – Radu Mihnea, domnul Țării Românești, întărește Mănăstirii Dealul sate. ANIC, Suluri 2. Text slav; pe hrisov este redată icoana Sf. Ierarh Nicolae, ocrotitorul mănăstirii.

• 1646 aprilie 9 – Matei Basarab, domnul Țării Românești, dăruiește Mănăstirii Doicești din județul Prahova moșii și scutiri fiscale. ANIC, Colecția Doc. Muntenești, XXV/16. Text în limba slavă; apare icoana Sfântului Proroc Ilie, hramul Mănăstirii Doicești.

• 1652 mai 21 – Matei Basarab, domnul Țării Românești, întărește Mănăstirii Dealul privilegii anterioare. ANIC, M-rea Dealul, II/1. Text slav; icoana Sfântului Ierarh Nicolae, ocrotitorul Mănăstirii Dealul.

• 1655 ianuarie 15 – Constantin Șerban, domnul Țării Românești, întărește Mănăstirii Vieroși sate și privilegii. ANIC, M-rea Vieroși, XXI/1. În partea stângă a documentului este redat Sf. Gheorghe omorând balaurul.

• 1682 octombrie 20 – Șerban Cantacuzino, domnul Țării Românești, închină Mănăstirea Cotroceni Sfântului Munte. ANIC, Suluri 7. Este redată icoana Adormirii Maicii Domnului, hramul Mănăstirii Cotroceni.

• 1695 aprilie 25 – Constantin Brâncoveau, domnul Țării Românești, acordă Mănăstirii Hurez, ctitoria sa, moșii și venituri. ANIC, Suluri I/9. În hrisov este redat Hristos, înconjurat de sfinți (Sfântul Ioan Gură de Aur), proroci (David și Solomon) și îngeri.

Secolul al XVIII-lea

• 1714 aprilie – Ștefan Cantacuzino, domnul Țării Românești, scutește preoții de dări către vistierie. ANIC, Mitropolia Țării Românești, CDXCII/3. Apar două icoane, a Sfinților David și respectiv Solomon.

• 1714 aprilie 1 – Ștefan Cantacuzino, domnul Țării Românești, desființează văcăritul. ANIC, Colecția Doc. Diplomatice nr. 10. Text în limba greacă. Este redat Solomon.

• 1715 iulie 29 – Hrisov arhieresc pentru așezământul Mănăstirii Antim din București. ANIC, Suluri I/13. Documentul este ornat cu icoana lui Hristos, înconjurat de îngeri.

• 1715 octombrie 14 – Ștefan Cantacuzino acordă Mănăstirii Tuturor Sfinților privilegii. BAR, Doc. Ist., XIV/30. Este redat un înger.

• 1716 mai 28 – Nicolae Alexandru Mavrocordat, domnul Țării Românești, întărește Mănăstirii Glavacioc un sat. ANIC, M-rea Glavacioc, XVII/12. În partea superioară a documentului este redată icoana Buneivestiri, hramul mănăstirii.

• 1723 februarie 9 – Nicolae Alexandru Mavrocordat, domnul Țării Românești, acordă Mitropoliei din București dreptul de a întemeia sate cu oameni scutiți de dări. ANIC, Mitropolia Țării Românești, XII/2. Document ornat cu icoana Sfinții Împărați Constantin și Elena, ocrotitorii Mitropoliei.

• 1727 mai 16 – Nicolae Alexandru Mavrocordat, domnul Țării Românești, întărește Mănăstirii Pogoniana din Epir o danie. ANIC, Peceți 93. Pe hriosv sunt redați Sfinții Apostoli Petru și Pavel.

• 1731 aprilie 22 – Mihail Racoviță, domnul Țării Românești, cu învoirea ctitorilor, hotărăște închinarea Mănăstirii Mărgineni la Muntele Sinai. BAR, Doc. Ist., CCCXCVIII/63. În frontspiciu apar icoanele Sfintei Ecaterina, ocrotitoarea Sinaiului și a Sfinților Mihail și Gavril, cu soborul Sfinților Arhangheli, hramul Mănăstirii Mărgineni.

• 1731 mai 13 – Mihail Racoviță, domnul Țării Românești, întărește Mănăstirii Sf. Ioan din Focșani venituri. BAR, Doc. Ist., XIV/29. Este redată icoana Sf. Ioan Botezătorul, ocrotitorul mănăstirii.

• 1735 octombrie 12 – Grigorie II Ghica, domnul Țării Românești, înființează spitalul de la Pantelimon. MIB, 13 161. În partea superioară sunt redați doi sfinți, probabil Sf. Pantelimon și Visarion.

• 1742 ianuarie – Mihail Racoviță, domnul Țării Românești, stabilește respectarea de către cler și popor a canoanelor bisericești. ANIC, Mitropolia Țării Românești, CDXLVII/1. Hrisovul este ornat cu icoana Sf. Constantin și Elena și a Părinților de la Sinodul de la Calcedon, în care în prim plan este redat Sf. Marcian, împăratul bizantin care a convocat sinodul.

• 1750 ianuarie 20 – Grigorie II Ghica, domnul Țării Românești, întărește Mănăstirii Mărgineni stăpânirea asupra unui sat. BAR, Doc. Ist., CCCXCVIII/71. În frontispiciu sunt redați, în două icoane distincte, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril.

• 1759, iulie 9 – Scarlat Grigorie Ghica, domnul Țării Românești întărește Mănăstirii și Spitalului Sf. Pantelimon mai multe moșii. BAR, Sul 131. Apare icoana Sfântului Mare Mucenic Pantelimon.

• 1761 martie 14 – Scarlat Grigorie Ghica, domnul Țării Românești, întărește Mitropoliei din București unele sate. ANIC, Mitropolia Țării Românești, VII/34. Apare icoana lui Hristos și a Sfinților Împărați Constantin și Elena, patronii Mitropoliei.

• 1763 iulie 30 – Constantin Racoviță, domnul Țării Românești, fixează leafa dascălilor elinești și slavonești. BAR, Doc. Ist., XCIV/28. Hrisov ornat cu icoanele Sf. Ierarh Nicolae și al Sf. Dimitrie.

• 1764 iulie 18 – Ștefan Mihai Racoviță, domnul Țării Românești, întărește o moșie la Baia de Aramă, județul Mehedinți, lui Hagi Constantin Stoenescu. BAR, Doc. Ist., LV/2. Hrisovul are icoana Învierii și a Sf. Ștefan, ocrotitorul Domnului.

• 1767 septembrie 15 – Alexandru Scarlat Ghica, domnul Țării Românești, hotărăște organizarea unui spital lângă Biserica Sf. Pantelimon. BAR, Sul 92. Sunt redați Sf. Mare Mucenic Pantelimon și Sf. Visarion al Larisei.

• 1768 iulie 4 – Alexandru Ghica, domnul Țării Românești, miluiește Mănăstirea Sf. Spiridon din București cu venituri din vămi. BAR, Doc. Ist., CCCXCVI/5. Apar icoanele Sfinților Spiridon și Visarion, patronii mănăstirii.

• 1768 iulie 5 – Alexandru Ghica, domnul Țării Românești, întărește așezământul Bisericii Sf. Spiridon din București. BAR, Sul 3. Hrisovul este ornat cu icoana Sfântului Visarion și a Sfântului Spiridon, patronii Bisericii.

• 1770 octombrie 25 – Manuil Ruset, domnul Țării Românești, întărește schitului Mărculești din județul Muscel privilegiile anterioare. BAR, Doc. Ist., LXIX/111. În partea superioară hrisovul este ornat cu icoanele Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, având lângă el doi îngeri, și icoana Înălțării Domnului, cele două hramuri ale mănăstirii. Apare de asemenea și icoana Sfântului Manuil, ocrotitorul domnului.

• 1782 august – Nicolae Caragea, domnul Țării Românești, întărește marelui vornic Ianache Moruzi, un sat. BAR, Doc. Ist., CCCXCVI/74. E redată icoana Sf. Ierarh Nicolae.

• 1782 august – Nicolae Caragea, domnul Țării Românești, întărește Mănăstirii Căldărușani milele anterioare. BAR, Doc. Ist., LV/4. Pe hrisov este redată icoana Sf. Mare Mc. Dimitrie, patronul Mănăstirii Căldărușani.

• 1784 septembrie 29 – Mihail Suțu, domnul Țării Românești, întărește Episcopiei de Buzău milele anterioare. BAR, Doc. Ist., CXXV/7. Este redată icoana Adormirii Maicii Domnului, hramul Episcopiei.

• 1784 noiembrie 29 – Mihail Suțu, domnul Țării Românești, întărește Episcopiei de Râmnic milele anterioare. BAR, Doc. Ist., XCIV/36. Pe document apare icoana Sf. Ierarh Nicolae, ocrotitorul Episcopiei.

• 1786 iulie 1 – Nicolae Mavrogheni, domnul Țării Românești, hotărăște folosirea apei adusă de episcopul Râmicului, Filaret, la metohul din București. BAR, Doc. Ist., XCIV/37. Pe hrisov este redată icoana Deisis, cu Hristos, înconjurat de Maica Domnului și Sf. Ioan Botezătorul și icoana Sfinților 40 de Mucenici, hramul metocului bucureștean al Episcopiei Râmnicului.

• 1786 octombrie 6 – Nicolae Mavrogheni, domnul Țării Românești, întărește privilegii bisericilor Sf. Parascheva, Sf. Ioan și Sf. Nicolae din București. MIB, 25 516. În partea superioară a actului apar icoanele cu Sf. Treime, Maica Domnului și Sf. Ierarh Nicolae și Sf. Ioan Botezătorul.

• 1793 mai 24 – Alexandru Moruzi, domnul Țării Românești, întărește marelui vornic Ianache Moruzi o moșie. BAR, Doc. Ist., CCCXCVI/50. În hrisov apare icoana Sf. Alexandru, patronul domnului.

• 1793 mai 24 – Alexandru Moruzi, domnul Țării Românești, întărește marelui logofăt Scarlat Ghica mai multe moșii. BAR, Doc. Ist., Pecete 395. Pe act apare icoana Adormirii Maicii Domnului și a Sf. Ierarh Nicolae.

• 1793 noiembrie 23 – Alexandru Constantin Moruzi, domnul Țării Românești, dă un regulament privind regimul navigării pe Dunăre. ANIC, Suluri I/47. Este redată icoana Sfântului Alexandru, ocrotitorul domnului.

• 1796 iulie – Alexandru Constantin Moruzi, domnul Țării Românești, întemeiază spitalul de la Dudești. MIB, 13 058. Sunt redați patru sfinți în partea superioară a actului.

Secolul al XIX-lea

• 1805 iunie – Constantin Alexandru Ipsilanti, domnul Țării Românești, scutește mănăstirile de oierit. ANIC, Suluri I/56. Hrisov ornat cu icoana Sf. Constantin, patronul domnului.

• 1819 octombrie 30 – Alexandru Suțu acordă scutiri fiscale Mănăstirii Sf. Ecaterina din București, închinată Muntelui Sinai. BAR, Doc. Ist, CCCXCVIII/73. Documentul este ornat cu icoana Sf. Mare Mc. Ecaterina și a Sf. Moise.

